

KORTE MEDEDELINGEN

ZOMERWAARNEMING VAN FRANJESTAARTEN

Op 26-7-1987 namen W. van der Coelen, H. Erkenbosch en ondergetekende een groepje van circa tien kleine vleermuizen waar, die we determineerden als Franjestaarten (*Myotis nattereri* Kuhl, 1817). Dit geschiedde op het landgoed Vliek te Ulestraten in de gemeente Meerssen (kilometerhok 62-11-23). De waarneming werd verricht in het kader van een onderzoek naar broedvogels, muizen en vleermuizen, in het herinrichtingsgebied Centraal Plateau in opdracht van de Directie Natuur, Milieu en Faunabeheer in de Provincie Limburg.

De dieren werden tussen 05.00 en 05.10 uur gezien, drie kwartier vóór zonsopgang; bij een half bewolkte hemel, een temperatuur van 12°C en een matige wind. De vleermuizen werden ontdekt aan de hand van hun inzwermgedrag bij een Zomereik (*Quercus robur* L). Deze boom staat in het brongedeelte van een vrij oud Eiken-Beukenbos. Vanwege zijn ligging aan een pad kan deze Zomereik gemakkelijk door vleermuizen worden aangevlogen.

Tijdens het inzwermen vlogen de dieren vlak onder de boomkroon op een hoogte van 5 à 6 meter. In deze open plek vlogen ze snel in kleine vlakke cirkels waarbij ze elkaar soms leken te achtervolgen. Vanwege de slechte lichtomstandigheden konden overigens slechts beperkte zichtwaarnemingen worden gedaan.

Het was duidelijk dat de vleermuizen daadwerkelijk een spleet van de boom binnengingen, ook al omdat vanuit de boom geluiden te horen waren.

De vliegende dieren waren aan de hand van hun geluiden op de QMI mini bat-detector te determineren. De sonar kan omschreven worden als een zeer vlug, doch in snelheid variërend, rateltje. Tussen 40 en 55 khz. was dit geluid te ontvangen. De piekfrequentie lag op 50 khz. De sonar kwam op de detector zacht over en was slechts tot op hooguit 15 meter te ontvangen. Kwamen de dieren dichtbij dan was een 'wolk' van zachte, zeer snelle tikjes te horen. Ik wil hier benadrukken dat geen dieren werden gevangen en dat het niet lukte om geluidsopnamen te maken, die de determinatie zouden kunnen staven.

Ondanks regelmatige bezoeken kon voor of na de waarnemingsdatum geen enkele Franjestaart vastgesteld worden. Enerzijds kan dit geweten worden aan de vermoedelijk geringe reikwijdte

van de sonar, anderzijds aan de mobiliteit van de soort. CERVENY & HORACEK (1980-1981) wijzen op de zeer frequente verhuizingen van kolonies van deze soort. Tijdens hun onderzoek in Tsjechoslowakije bleek dat meteen na de geboorte van de jongen de kraamkolonie uiteenvalt in groepen van 20 à 30 exemplaren.

Zomervondsten in Nederland zijn uiterst schaars. GLAS (1986) noemt een vondst te Ruurlo op 4-7-1966 waarbij 12 Franjestaarten in een omgehakte boom werden aangetroffen. Eén dier werd gedetermineerd en bleek een juveniel mannetje te zijn. Voor de periode na 1970 vermeldt GLAS slechts een augustusvondst van een te Leeuwarden op straat gevonden exemplaar.

Volgens de ZOOGDIERENWERKGROEP LIMBURG (1986) zijn geen recente zomervondsten in deze provincie bekend. Wel werd half augustus 1986 een exemplaar op een kerkzolder in Visé (België) gezien.

Of de groep Franjestaarten te Vliek een kraamkolonie betreft is onduidelijk daar geen dieren werden gevangen. Gezien aantal, datum en de geluiden in de boom lijkt dit echter alleszins mogelijk.

LITERATUUR

CERVENY, J. & I. HORACEK, 1980-1981. Comments on the life history of *Myotis nattereri* in Czechoslovakia. *Myotis* 18-19: 156-162.

GLAS, G.H., 1986. Atlas van de Nederlandse vleermuizen 1970-1984, alsmede een vergelijking met vroegere gegevens. *Zoologische bijdragen* no. 34: 32, 35.

ZOOGDIERENWERKGROEP LIMBURG, 1986. Zoogdieren in Limburg. Een voorlopig verslag. Uitgave Zoogdierenwerkgroep van het Natuurhistorisch Genootschap in Limburg. Maastricht.

J. VAN DER COELEN,
Berg en Dalseweg 50,
6522 BM Nijmegen

POPULATIE-ONDERZOEK AAN DE GROTE GELE KWIKSTAART IN ZUID-LIMBURG

OPROEP VOOR WAARNEMINGEN VAN GEKLEURRINGDE VOGELS

In 1988 is door ondergetekenden een meerjarig onderzoek gestart naar het voorkomen en de broedbiologie van de Grote gele kwikstaart (*Motacilla cinerea*) in Zuid-Limburg.

Een van de onderdelen van dit onderzoek zal zijn het aanbrengen van combinaties van kleurringen naast de gewone aluminium ringen van het Vogel-

trekstation. Hierdoor zijn de vogels individueel herkenbaar en kunnen tal van unieke wetenswaardigheden worden verzameld.

Tot en met 1991 zullen jaarlijks 50-100 Grote gele kwikstaarten worden geringd. Naast de metalen ring worden tot maximaal 3 gekleurde plastic ringen aangebracht (in totaal maximaal 2 ringen aan iedere poot). De gebruikte kleuren zijn: licht blauw, licht groen, rood, geel en oranje.

Om een zo hoog mogelijk rendement uit dit project te halen wordt U verzocht alle waarnemingen van gekleurringde Grote gele kwikstaarten nauwkeurig te noteren en door te geven aan onderstaand adres. Redeneer bij het aflezen van een geringde kwikstaart steeds vanuit de vogel zelf. Dus wat voor de vogel links is, is links! Let bij twee ringen om een poot ook op boven en onder en overtuig U goed van de kleur. Belangrijk is verder om de exacte plaats, datum en eventuele andere zaken als bijvoorbeeld geslacht en gedrag door te geven.

Iedere inzender zal worden ingelicht over waar en wanneer de vogel werd geringd en eventuele eerdere aflezingen en lotgevallen. Ten slotte wordt er met klem op gewezen dat de waarnemingen niet naar het Vogeltrekstation dienen te worden gestuurd maar naar onderstaand adres! Afgesproken is namelijk dat uw meldingen pas later via ondergetekenden zullen worden doorgegeven.

RAN SCHOLS & FRANS SCHEPERS
p/a: Pijperstraat 46, 6164 XT Geleen

RECTIFICATIE

In het artikel "Recente vondst van een Ringslang tussen Hechtel en Helchteren en commentaar op verspreidingsgegevens" in *Natuurhistorisch Maandblad* 77(2) : 26-28 is een storende fout geslopen.

Op blz. 27 dient het onder b in de eerste kolom gesteld als volgt te worden gelezen: "b. een concentratie van vondsten in een gebied dat zowel vochtig Haspengouw omvat als de waterrijke en relatief voedselrijke voetvlakte van het Kempisch Plateau te Bokrijk, Genk en Diepenbeek (A.4 t/m A.8) en verder stroomopwaarts in het stroomgebied van de Herk (A.9 en A.10)". Het hier cursief afgedrukte deel is in het oorspronkelijke artikel helaas weggelaten.

REDACTIE